

Cabdet

Vila reial valenciana (patint exili no se sap si per sempre mai més), entre La Font de la Figuera i lecla. Arribar a Cabdet és difícilíssim. Ni amb GPS. Aquest t'envia a Caudete de las Fuentes. A les carreteres els rètols indiquen només lecla, i Cabdet no apareix sinó quan ja hi ets, si has tingut la sort de no passar-t'hi de llarg cap a lecla. Per ferrocarril encara és pitjor, sols hi pots arribar divendres i diumenges, la resta de la setmana cap tren no hi té parada i això que n'hi passen moltíssims. Entonses (qui diu així?), has d'anar a Villena i quan el comboi creua per l'estació de Cabdet venint de València dius en castellà, és clar: "Caudete míralo y ve(s)te"...(i continues a Villena d'una manera estúpida). Té una població de més de 10.000 habitants (un gran escaig o "pico"). També té una església amb un gran campanar coronat per una mena de boles gegantes (com una corona comtal val a dir però quadrada) el nom de les quals és localment "picos de la torre".I una mitja taronja, les seves teules blaves i blanques van ésser pintades amb brossa bastíssima per uns potiners vinguts de més cap a ponent "enchufaos" per l'administració de Castella. Els murs exteriors de les façanes i els dos cossos inferiors de la torre varen ésser escorxats durant una reforma recent, la mateixa de pintar les teules bastament, i torre i front de l'edifici han quedat desfigurats. Cabdet tenia una preciosa muntanya, totalment

simètrica d'on us poséssiu a contemplar-la, que ara és una factoria eòlica espantosa, un malson, (l'ex-Serra de Santa Bàrbara), amb un fillet (el-Cabecico-el-Rosario) a punt de desaparèixer arrasat per una pedrera. També una altra serra engolida per un forat de pedrera geganta horripilant, és el que queda de la Serra Làcera. A Cabdet hom parlava un xampurrejat amb moltes paraules del valencià. Considerant que està mal de dir-les van essent substituïdes a poc a poquet per d'altres molt lletges del castellà com "pescadilla" i "bacaladilla" i "soplillo" i "sobaquillo" aaaarg! (orelles de soplillo en sopar de sobaquillo, beurk!) i també "mercadillo", per al mercat setmanal dels divendres, servit per molts villenersos particularment, que són bons venedors, bons comerciants. Tot i que històricament cabdetans i villenersos tenen un plet pendent dels Alforins, recorregut per Cabdet i no sentenciat, a l'hora de comerciar guanyen els villenersos, que són molt zalameros. El "malnom" dels cabdetans és "roba-mantes", que quan els bandolers tiraven als segles passats llurs mantes en les trinxeres del camí reial d'Alacant, prop d'Elda, una colla de cabdetans, obligats, ells mateixos, a deixar allí llurs efectes de valor i esmorzars, la vida si calia, "agafaren" les mantes als bandolers i se les emportaren amb tot el que hi havia de bo, la qual cosa no deixa de tenir un gran mèrit. Bona lliço per als bandolers qui hi quedaren tirats pel terra, de bocadents i sense un mosset que portar-se a la gola, ha ha ha! Cabdet celebra un ball de carrer valencià molt concorregut amb centenars de parelles de balladors-ores durant les Festes de Reis. Una de les danses fixes, qui conclou el començament de la dansa (concloure el començament ha,ha,ha! que bé ha quedat!), es diu el "tari-tai-tero", és de dificultat puix que tota ella és saltada, amb rebolica de peus cap ací cap allà, i sense interrupció. No és possible de ballar-la sinó que malament

de no estar en forma física, és com saltar a corda però sense, i mental amb una gran concentració pròxima a la hipnosi, a més a més com és solta no s'hi poden recolzar en la parella, braços en alt quasi immòbils i de rotllana no en fan tampoc que seria català, entonses l'esgotament és assegurat i si és "prova superà" ja hom pot continuar el ball fins a l'última peça, mínim una hora i dos quarts de "ball" a la Plaça de l'Església, més les tornes arreu fora la Plaça... A Cabdet el puny es diu "govanilla" ou "gobanilla" i sempre s'havia dit així, ara diuen més "la munyeca": Eixemple, encara que aquest incident ja no passa sovint: "Me s'ha abierto la govanilla". Són en general gent de l'orde del puny tancat, que un cèntim de guanyar és molt, abans tothom home anava a treballar el guix (yesaires) a la costa alacantina mentre les dones cosien a casa per a les nines, famoses "munyeques" d'Onil. Mireu, entonses, però això s'acabà, perquè ja no se'ls obri més la govanilla... Molta gent de Cabdet ni tan sols sap que el susdit topònim, en valencià normatiu, és la traducció del nom Caudete. Aixina tamé la forma Caudet resulta molt acceptable en la comarca, excepte a Villena.